

Բաղայան Միքայել (Միխայիլ) Մուրենի

Միքայել (Միխայիլ) Բաղայանը հնագետ է: Ներկայումս հանդիսանում է ՀՀ ԳԱԱ պատմության ինստիտուտի Հին դարերի պատմության բաժնի վարիչը: 2019-2024 թվականներին եղել է «Էրեբունի» պատմահնագիտական արգելոց-թանգարանի տնօրենը: Միաժամանակ 2012 թվականից մինչև 2023 թվականը՝ Էրեբունի թանգարանի «Պատանի հնագետի դպրոց» գիտակրթական ծրագրի համակարգողն ու դասընթացի հեղինակը: Իր տնօրինության տարիներին նախաձեռնել է մի շարք կրթական ծրագրեր, շուրջ 15 տարի դասախոսություններ և կրթական ծրագրեր է իրականացրել ՀՀ տարբեր դպրոցների աշակերտների հետ: Հանդիսանում է տարբեր գիտակրթական հարթակների հեղինակներից մեկը (Իրական պատմություն-100 փաստ ՈՒրարտուի մասին, գիտահանրամատչելի հաղորդումներ, դասախոսություններ և այլն):

Մ. Բաղայանը ներկայումս հանդիսանում է ԵՊՀ Պատմության ֆակուլտետի Հայ արվեստի պատմության և տեսության, ինչպես նաև՝ Երևանի Խաչատուր Աբովյանի անվան Հայկական պետական մանկավարժական համալսարանի Կուլտուրայի ֆակուլտետի Պարարվեստի ամբիոնների դասախոս:

Դասախոսություններով և զեկույցներով հանդես է եկել ինչպես Հայաստանում, այնպես էլ արտասահմանյան մի շարք հեղինակավոր հաստատություններում՝ այդ թվում ԱՄՆ-ի Լոս Անջելեսի Քալիֆորնիայի համալսարանում (UCLA), Ավստրալի Իննսբրուկի համալսարանում, Լեհաստանի Վարշավայի համալսարանի Հնագիտության ինստիտուտում, Հունգարիայի Բուդապեշտի Պիտեր Պազմանի կաթոլիկ համալսարանի Հնագիտության ինստիտուտում, Լիբանանի Չիսեյմ հնավայրում, Իրանի Իսլամական հանրապետությունում՝ Իրանի ազգային թանգարանում, Պերսեպոլիս հնավայրում, Ուրմիայի համալսարանում, Վրաստանի Ազգային թանգարանում, Մոլդովայում՝ Քիշնև քաղաքում ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի կողմից կազմակերպված կոնֆերանսին, Սանկտ-Պետերբուրգի պետական Էրմիտաժում, Պուշկինի անվան Կերպարվեստի պետական թանգարանում, Ռուսաստանի արևելագիտության ինստիտուտում, Ռուսաստանի ազգագրության թանգարանում, Բոլոնիայի համալսարանում (Իտալիա):

Հանդիսանում է Էրեբունի հնավայրի հայ-ֆրանսիական, Կարմիր բլուր հնավայրի հայ-ավստրիական և հայ-ռուսական հնագիտական արշավախմբերի համադեկավարը:

Որպես հրավիրյալ դասախոս աշխատել է Բուդապեշտի Պիտեր Պազմանի կաթոլիկ համալսարանում (2017 թ., մարտ), Իննսբրուկի համալսարանում (2022 թ., ապրիլ-մայիս), Չեխիայի Մասարիկի համալսարանում (2023 թ., ապրիլ):

Հեղինակ է և համադեղինակ է երեք մենագրության և շուրջ քառասուն գիտական հոդվածների, որոնք գլխավորապես վերաբերում են Հնագույն և հին Հայաստանի հնագիտությանը, արվեստը, պատմությանը, հուշարձաններին, կրոնին, ինչպես նաև՝ պատմամշակութային ժառանգության խնդիրներին:

2024 թվականի ապրիլի 8-ին Եվրոպայում Միջերկրածովյան և Արևելքի հետազոտությունների հեղինակավոր հաստություններից մեկի՝ ISMEO –ի (Associazione

Internazionale di Studi sul Mediterraneo e l'Orientale) Գլխավոր ասամբլեայի կողմից տեղի ունեցած նիստում միաձայն ընտրվել է ISMEO-ի արտասահմանյան թղթակից-անդամ: Եղել է Հայաստանի կողմից ներկայացված «Երևանի ուրարտական ժառանգությունը» խորագրով հայտի պատրաստման համակարգողը, որը 2025 թվականի հունիսի 10-ին հաջողությամբ ընդգրկվել է ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի համաշխարհային ժառանգության նախնական ցանկում: Ներկայումս հանդիսանում է ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ում Հայաստանի կողմից ներկայացված փորձագետներից մեկը: Միքայել Բադալյանը ՀՀ Կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարությանը կից Միջգերատեսչական հնագիտական հանձնաժողովի անդամ է:

Miqayel (Mikhail) Badalyan is an archaeologist and currently holds the position of Head of the Department of Ancient History at the Institute of History. From 2019 to 2024, he was Director of the “Erebuni” Historical and Archaeological Reserve-Museum. Between 2012 and 2023, he coordinated and authored the educational program “*School of the Young Archaeologist*” at the same institution. During his tenure, he initiated several educational projects and, for nearly fifteen years, has delivered lectures and conducted programs with students from various schools across Armenia.

Dr. Badalyan is also one of the contributors to several educational and popular-scientific platforms, including “*Real History – 100 Facts about Urartu*”, as well as numerous public lectures and science communication projects.

.He has presented papers and lectures both in Armenia and at a number of prestigious international institutions, including the University of California, Los Angeles (UCLA), the University of Innsbruck, the Institute of Archaeology, University of Warsaw, the Pázmány Péter Catholic University, the archaeological site of Chhime in Lebanon, the National Museum of Iran, the archaeological site of Persepolis, the University of Urmia, the Georgian National Museum, the UNESCO, the State Hermitage Museum, the Pushkin State Museum of Fine Arts, the Institute of Oriental Studies, Russian Academy of Sciences, the Russian Museum of Ethnography, and the University of Bologna.

He acts as co-director of the Armenian-French archaeological expedition at Erebuni Fortress, and of the Armenian-Austrian and Armenian-Russian missions at Karmir Blur archaeological site.

As an invited lecturer, Dr. Badalyan has taught at **Pázmány Péter Catholic University** (March 2017), the **University of Innsbruck** (April–May 2022), and **Masaryk University** in the Czech Republic (April 2023).

He is the author and co-author of three monographs and approximately forty scholarly articles, focusing primarily on the archaeology, art, history, monuments, and religion of ancient and early Armenia, as well as on issues related to cultural heritage preservation.

On April 8, 2024, Dr. Badalyan was unanimously elected a Corresponding Member of ISMEO – Associazione Internazionale di Studi sul Mediterraneo e l’Oriente during the session of its General Assembly—one of Europe’s leading institutions for Mediterranean and Oriental Studies. He also acted as coordinator of Armenia’s nomination dossier entitled “*Urartian Heritage of Yerevan*”, which was successfully included in the UNESCO World Heritage Tentative List on July 10, 2025.

M. Badalyan is a member of the Interdepartmental Archaeological Commission attached to the Ministry of Education, Science, Culture and Sport of the Republic of Armenia. He currently holds the position of **one of the six expert representatives of the Republic of Armenia to UNESCO**.

Микаэл (Михаил) Бадалян — археолог, в настоящее время занимает должность заведующего Отделом древней истории Института истории. С 2019 по 2024 год он был директором Историко-археологического музея -заповедника «Эребуни». В период с 2012 по 2023 год являлся координатором и автором образовательной программы «Школа юного археолога» при том же музее. В годы своего руководства инициировал ряд образовательных проектов и на протяжении почти пятнадцати лет читал лекции и проводил образовательные программы для школьников различных учебных заведений Армении.

Доктор Бадалян является автором и соавтором нескольких научно-просветительских платформ, включая проект *«Реальная история — 100 фактов об Урарту»*, а также многочисленных публичных лекций и научно-популярных программ.

Он выступал с докладами и лекциями как в Армении, так и в ряде авторитетных зарубежных учреждений, включая Калифорнийский университет в Лос-Анджелесе (UCLA), Инсбрукский университет, Институт археологии Варшавского университета, Католический университет Петра Пазманя, археологический памятник Чхейм в Ливане, Национальный музей Ирана, археологический комплекс Персеполь, Университет Урмии, Национальный музей Грузии, конференцию ЮНЕСКО, Государственный Эрмитаж, Государственный музей изобразительных искусств имени А. С. Пушкина, Институт востоковедения Российской академии наук, Российский этнографический музей и Болонский университет.

Он является сопредседателем армяно-французской археологической экспедиции на крепости Эребуни, а также армяно-австрийской и армяно-российской экспедиций на памятнике Кармир-Блур.

В качестве приглашённого преподавателя доктор Бадалян читал лекции в **Католическом университете Петра Пазманя** (март 2017 г.), **Инсбрукском университете** (апрель–май 2022 г.) и **Университете Масарика** в Чехии (апрель 2023 г.).

Он является автором и соавтором трёх монографий и около сорока научных статей, посвящённых преимущественно археологии, искусству, истории, памятникам и религии древней и ранней Армении, а также вопросам сохранения историко-культурного наследия.

8 апреля 2024 года доктор Бадалян был единогласно избран иностранным членом-корреспондентом ISMEO – Международная ассоциация исследований Средиземноморья и Востока — одного из ведущих европейских центров, занимающихся исследованием Средиземноморья и Востока. Он также выступал координатором подготовки армянской номинации под названием *«Урартийское наследие Еревана»*, которая 10 июля 2025 года была успешно включена в Предварительный список Всемирного наследия ЮНЕСКО.

М. Бадалян является членом Межведомственной археологической комиссии при Министерстве образования, науки, культуры и спорта Республики Армения. В настоящее время он является одним **из шести экспертных представителей Республики Армения при ЮНЕСКО**.